

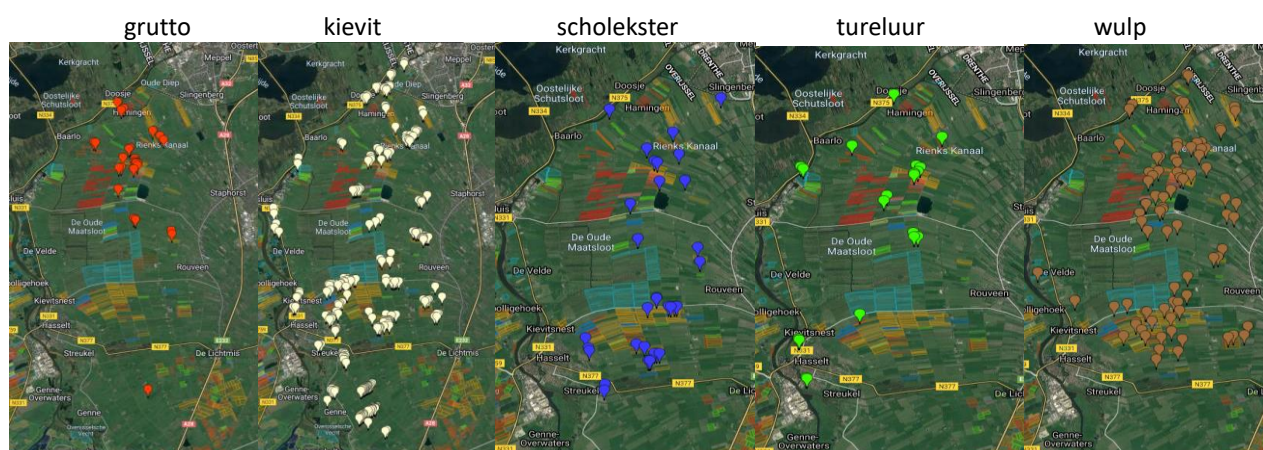
VERENIGING WEIDVOGELBESCHERMING STAPHORSTVELD E.O.

Resultaten en analyse weidevogelseizoen Staphorsterveld e.o. 2022

Het zoekgebied van de Vereniging (zie kaartje hiernaast) strekt zich uit tussen Hasselt – Zwolle - Rouveen - Staphorst - Meppel – Zwartsluis. Het is een ongeveer 8.200 ha groot veenweidegebied. Kenmerkend voor het gebied is het slagenlandschap met langgerekte percelen, met diverse smalle en brede sloten. De bodem bestaat uit een tot 2,5 meter dik veenpakket. In het Staphorsterveld ligt het 795 grote natura 2000 gebied de Olde Maten en de Veerslootlanden dat grotendeels in eigendom is van Staatsbosbeheer, met daarin een 250 ha groot weidevogelreservaat (150 ha ingericht voor weidevogels en 100 ha blauwgraslanden met een bloemrijke open vegetatie). In de Natura 2000 gebieden wordt niet naar nesten van weidevogels gezocht. In het zoekgebied ligt een provinciaal weidevogelbeheergebied open grasland van 4.700 ha, waarin een kerngebied van 1.200 ha. met als kritische doelsoorten Wulp, Grutto en Tureluur.

Op onderstaande kaarten zijn de locaties weergegeven van de gevonden nesten van grutto, Kievit, scholekster, tureluur en wulp. Hierin is o.a. te zien dat in een groot deel van het zoekgebied geen gruttonesten zijn gevonden.

Aantal gevonden nesten (met één of meer eieren)

In 2022 zijn 469 weidevogelnesten (met eieren) gevonden, te weten 30 gruttonesten, 291 Kievitsnesten, 34 scholeksternesten, 31 tureluurnesten, 70 wulpennesten, 9 wilde eendennesten, 2 slob-eendennesten, 1 nest van een onbekende eend en 1 nest van een gele kwikstaart. In tabel 1 het aantal gevonden nesten dat is gevonden in de laatste 5 jaren. In grafiek 1 de nesten van de 5 belangrijkste weidevogels, gebaseerd op het relatieve gemiddelde.

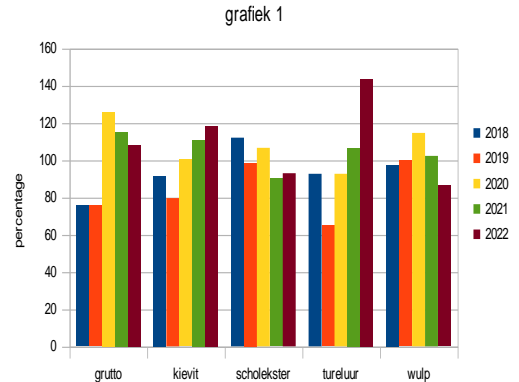
tabel 1:

jaar	grutto	kievit	scholekster	tureluur	wulp	wilde eend	slob-eend	krak-eend	eend onbekend	gras-pieper	gele-kwikst.	water-snip	kleine plevier	aantal nesten
2018	21	225	41	20	79	6	6	3				1		411
2019	21	196	36	14	81	10	4	2		3				367
2020	35	247	39	20	93	16	4	3		3				460
2021	32	273	33	23	83	9	6	1		1			1	462
2022	30	291	34	31	70	9	2		1		1			469

Uit tabel 1 en grafiek 1 blijkt dat in 2022:

- het aantal gevonden gruttonesten een dalende lijn laat zien en zich iets boven het relatieve gemiddelde van 100% bevindt.
- Het aantal gevonden kievitsnesten nog steeds stijgt.
- Het aantal gevonden scholeksternesten zich onder het relatieve gemiddelde van 100% bevindt.
- Het aantal gevonden tureluursnesten een grote stijging laat zien
- Het aantal gevonden wulpennesten is afgenomen en zich op 86% van het relatieve gemiddelde bevindt.

Er valt weinig te zeggen van de overige nesten uit tabel 1 aangezien die nesten vaak bij toeval worden gevonden. Voor de overzichtelijkheid zijn die verder buiten beschouwing gelaten.

Het aantal gevonden nesten is afhankelijk van het aantal broedparen, de intensiteit waarin wordt gezocht, het landgebruik (dit jaar bijv. een ruilverkaveling in het noorden van het zoekgebied) en de kunde van de betreffende zoeker. Daarnaast wordt op beheerpercelen met een rustperiode niet gezocht. Bovenstaande tabel / grafiek moet dan ook gezien worden als een indicatie van het totaal aantal aanwezige nesten.

De resultaten van de gevonden nesten met bekend resultaat.

In tabel 2 zijn het aantal gevonden nesten vermeld met de aantallen en percentages uitgekomen en gepredeerde nesten, het aantal verlaten nesten en het aantal niet uitgekomen nesten a.g.v. werkzaamheden en onbekende oorzaken. In grafiek 2 en 3 zijn vermeld de respectievelijk uitkomst%'s en predatie%'s in de periode 2018-2022

Tabel 2: Resultaten gevonden nesten met bekend resultaat.

soort	nesten							
	Bekend resultaat ¹⁾	uit	% uit	gepredeerd	% predatie	verlaten	werkzaamheden	onbekend ²⁾
grutto	30	25	83,3	4	13,3	1	0	0
kievit	279	154	55,2	98	35,1	13	5	9
scholekster	33	14	42,4	17	51,5	1	0	1
tureluur	31	26	83,9	5	16,1	0	0	0
wulp	68	36	52,9	26	38,2	4	1	1
Totaal	441	255	57,8	150	34,0	19	6	11

¹⁾ dit zijn nesten die na het vinden minimaal 1x zijn gecontroleerd. Dit zijn niet alle gevonden nesten, er zijn ook nesten zijn die na het vinden niet meer gecontroleerd zijn

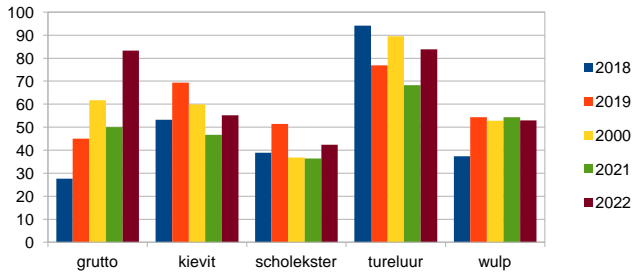
²⁾ Deze nesten zijn wel gecontroleerd. Bij de controle was het niet duidelijk wat er van het legsel is geworden.

Uit de tabel 2 blijkt dat het gemiddelde percentage

- uitgekomen nesten 57,8% bedraagt
 - uitgekomen nesten van de scholekster met 42,4% het laagste en dat van de tureluur met 83,9% het hoogste is.
 - gepredeerde nesten 34,0% bedraagt.
 - gepredeerde nesten van de scholekster met 51,5% het hoogste en dat van de tureluur met 16,1% het laagste is.
- Verder blijkt dat 19 nesten (4,3%) zijn verlaten en 6 nesten (1,4%) verloren zijn gegaan a.g.v. werkzaamheden in het veld, en van 11 nesten (2,5%) het resultaat niet bekend is

Grafiek 2: uitkomstpercentage nesten in de periode 2018 – 2022

grafiek 2 uitkomst% van de laatste 5 jaren

Uit grafiek 2 blijkt dat het uitkomstpercentage

- van de nesten dit jaar hoger is dan in het vorige jaar, met als uitzondering de wulp .
- van de grutto aanzienlijk beter is dan in voorgaande jaren. Mogelijk a.g.v. het omrasteren van percelen.
- van de wulp de laatste 4 jaren stabiel is. In 2018 was het % duidelijk lager. In dat jaar werden nog weinig wulpennesten gerasterd.
- van de scholekster nog steeds laag is.

Predatie:

In het gebied is de WBE actief om predatie te voorkomen. Desondanks blijkt dat predatie nog steeds een groot probleem. Uit tabel 2 blijkt dat 34% van alle nesten is gepreedeerd. De meeste predaties vonden plaats bij de nesten van de scholekster en de minste bij die van de tureluur.

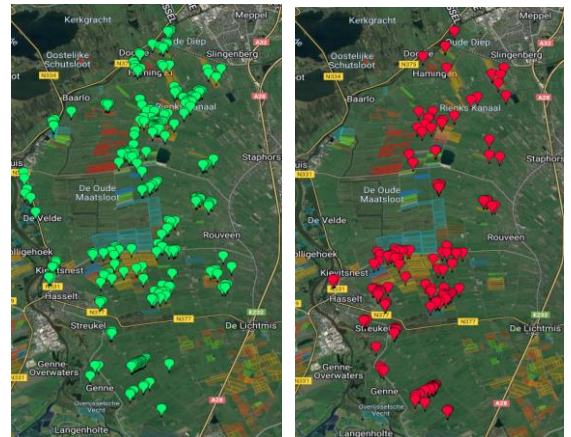
Uitgekomen nesten versus gepreedeerde nesten:

In figuur 2 is te zien dat de predatie van nesten in het gebied ten noorden van de Stadsweg (de weg tussen Hasselt en Rouveen) aanmerkelijk lager is dan in het gebied ten zuiden hiervan. Uit camera-onderzoek (tabel 3b) blijkt de vos de belangrijkste predator.

Figuur 2: uitgekomen nesten (groen) versus gepreedeerde nesten (rood)

Vos predeert een kievitsnest

De genoemde predatoren van nesten:

Uit tabel 3 blijkt dat 72,0% van de predaties een onbekende oorzaak heeft. Dat is logisch, want in de meeste gevallen zijn geen sporen van de predator aanwezig. Van de genoemde predatoren is de vos de belangrijkste, gevolgd door een vogel (meestal zwarte kraai). Opvallend is dat de steenmarter in slechts 2 gevallen als predator is genoemd.

Tabel 3a: De genoemde predatoren van nesten in 2022

	onbekend	vogel	overige	steenmarter	vos
grutto	4				
kievit	75	6	1		16
scholekster	15	2			
tureluur	5				
wulp	9	7		2	8
Totaal (%)	108 (72,0)	15 (10%)	1 (0,7%)	2 (1,3%)	24 (16,0%)

Tabel 3b: Predatie uit cameraonderzoek

	uit	vos	vogel	onbekend
kievit	5 (31,3%)	8 (50%)		3 (18,8%)
wulp	3* (50%)	2 (33,3%)	1 (16,7%)	

* nesten voorzien van een vossenraster.

Cameraonderzoek

In kader van het steenmarteronderzoek zijn dit jaar 16 camera's geplaatst bij kievitsnesten en 6 bij wulpennesten in de Zuideindigerslag (het gebied dat wordt omsloten door de Stadsweg, Klaas Kloosterweg, N377 en Holtrustweg) (zie tabel 3b). Uit het onderzoek blijkt dat de vos de belangrijkste predator was in het onderzochte gebied.

Vossenrasters

Om wulpennesten te beschermen tegen predatie door vossen, zijn dit jaar opnieuw vossenrasters geplaatst. (zie foto hiernaast). In 2022 zijn 30 wulpennesten gerasterd. Hiervan zijn 21 nesten uitgekomen, zijn 4 nesten gepredeerd en zijn 4 nesten verlaten. Van 1 nest kon het resultaat niet worden vastgesteld.

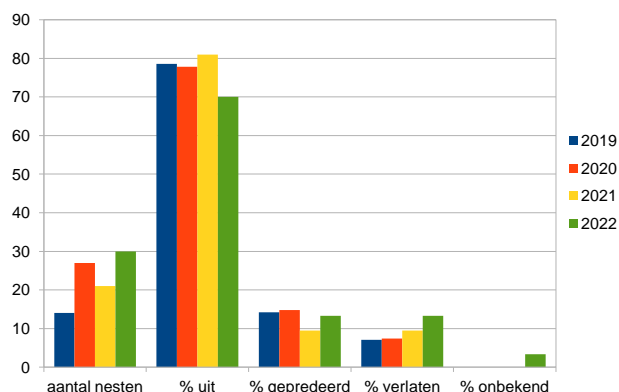
Van 3 wulpennesten werd het raster niet geaccepteerd. Deze rasters zijn weer verwijderd en worden als niet gerasterd beschouwd.

Als oorzaak van predatie is 1 maal de zwarte kraai genoemd, in de 3 andere gevallen was de predator onbekend.

Van de 4 verlaten nesten zijn 2 nesten gevonden tijdens het maaien en vervolgens gerasterd en werd 1 nest verlaten tijdens het maaien. Dat nest werd niet uitgekomen.

Daarnaast zijn 3 wulpennesten gevolgd die binnen een gebiedsraster lagen. Hiervan is 1 nest uitgekomen, is 1 nest gepredeerd door een kraai en is 1 nest verlaten.

grafiek 4 gerasterde nesten

In grafiek 4 het aantal gerasterde nesten en de resultaten van het rasteren van de afgelopen 4 jaren. Uit de grafiek blijkt dat het aantal gerasterde nesten toeneemt. In 2022 is 44% van de wulpennesten gerasterd. Niet alle nesten kunnen worden gerasterd. Er kan pas gerasterd worden als de wulp "vast" op het nest zit. Anders is de kans op het niet accepteren van het raster groot. Meerdere nesten zijn voor dat stadium al gepredeerd.

Het % uitgekomen nesten is het afgelopen jaar lager dan in de voorgaande jaren en het % verlaten nesten juist hoger.

Tabel 4: Resultaten van het rasteren

	gerasterd	%	niet gerasterd	%
aantal nesten ³⁾	30		35	
uit	21	70,0	14	40,0
gepreded	4	13,3%	21	60,0
verlaten	4	13,3%	0	0,0
onbekend	1	3,3	0	0,0

Uit tabel 4 blijkt opnieuw dat het rasteren van wulpennesten zinvol is. Van de gerasterde nesten is 66,6% uitgekomen. Van de niet gerasterde nesten is dat 40%. Wel blijkt dat de kans op het verlaten van het nest door rasteren is verhoogd. In 3 gevallen zijn de nesten verlaten rond het maaien, mogelijk zijn de vogels dan extra gestrest.

³⁾ De 3 nesten binnen een gebiedsraster zijn buiten beschouwing gelaten

tabel 5: In 2022 gerasterde nesten t.o.v. 2021

jaar	aantal nesten	uit	gepreded	Verlaten	onbekend	Niet geaccepteerd ¹⁾
2022	30	21 (70,0%)	4 ²⁾ (13,3%)	4 ³⁾ (13,3%)	1 (3,3%)	3
2021	21	17 (80,9%)	2 (9,5%)	2 (9,5%)		3

¹⁾ De nesten in deze kolom zijn wel gerasterd, doch niet geaccepteerd door de betreffende wulpen, waarna de rasters weer zijn verwijderd. Deze nesten zijn niet meegenomen in kolom 2 (aantal nesten)

²⁾ Het lijkt erop dat in één geval de eieren niet waren bevrucht; mogelijk is het nest daardoor gepredeerd, mogelijk direct nadat het is verlaten

³⁾ Het lijkt erop dat in één geval de eieren niet waren bevrucht; mogelijk is het nest daardoor verlaten

Nesten verloren door werkzaamheden 2022

In 2022 zijn 5 Kievitsnesten en 1 wulpennest verloren gegaan a.g.v. werkzaamheden.

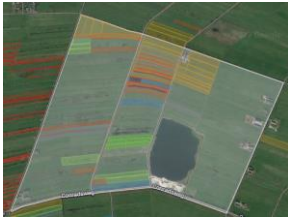
Wat betreft de Kievit: 1x a.g.v. bemesten, 3x a.g.v. ploegen/eggen, 1x a.g.v. zaaien / poten. Het wulpennest is verloren gegaan a.g.v. maaien.

BTS tellingen

De BTS-telling wordt ingezet bij de beheermonitoring van weidevogels. De BTS-telling bestaat uit een broedparentelling en een gezinentelling. De BTS-telling heeft vooral als doel inzicht te krijgen in het broedsucces van de grutto en de wulp. De broedparentelling wordt uitgevoerd vlak voor het uitkomen van de eerste grutto-eieren en de

gezinnentelling vlak voor het vliegvlug worden van de eerste gruttokuikens. De BTS is de verhouding tussen de gezinnentelling en broedparentelling.

In 2022 is opnieuw een BTS telling uitgevoerd in het Staphorsterveld. Zoals gebruikelijk in de 2 deelgebieden Oosterslag en Zuideindigerslag.

Gebied Oosterslag; omsloten door Dekkersland, Klaas Kloosterweg, Conradsweg, Rechterensweg

Gebied Zuideindigerslag; omsloten door Stadsweg, Klaas Kloosterweg, N377 (Hasselterweg) en Holtrustweg

Tabel 6: BTS tellingen in de gebieden Ooster- Zuideindigerslag

jaar	Grutto						Wulp					
	Oosterslag			Zuideindigerslag			Oosterslag			Zuideindigerslag		
	broedparen	gezinnen	BTS	broedparen	gezinnen	BTS	broedparen	gezinnen	BTS	broedparen	gezinnen	BTS
2017	17	9	52,9	5	2	40,0	16	3	18,8	13	9	68,4
2018	15	7	46,7	6	4	66,7	13	4	30,8	16	3	18,8
2019	18	14	77,8	1	1	100	19	7	36,8	28	9	32,1
2021	20	17	85,0	2	4	200	13	9	69,2	22	3	13,6
2022*	24	35	145,8	4	3	75,0	13	9	69,2	19	5	26,3

* resultaten moeten nog worden gevalideerd.

In 2020 is de BTS telling niet verricht vanwege de situatie met het Coronavirus.

Uit tabel 6 blijkt dat de BTS uitkomsten een behoorlijke variatie laten zien tussen de beide gebieden en jaren.

Er wordt gesteld dat een minimale BTS van 60% bij de grutto en 40% bij de wulp nodig is om de populaties in stand te houden. Uit tabel 6 kan worden geconcludeerd dat de gruttopopulatie zich in de laatste 3 jaren voldoende handhaaft.

De wulpenpopulatie is zorgelijk, vooral in de Zuideindigerslag. Dat de BTS van de grutto in de Oosterslag dit jaar 145,8% is, komt als gevolg van een ondertelling van het aantal broedparen binnen het gebiedsraaster.

Weidevogelreservaat Staatsbosbeheer (SBB)

In het zoekgebied van de vereniging ligt sinds 6 jaar het weidevogelreservaat van Staatsbosbeheer.

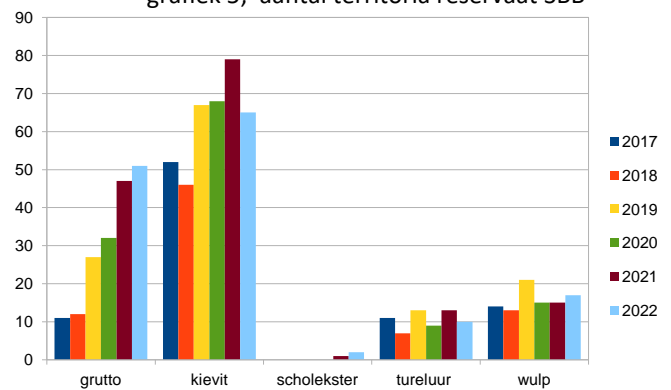
Het betreft een gebied van ongeveer 250 ha, ten noordoosten van Hasselt.

In het reservaat heerst gedurende het broedseizoen rust, er wordt niet naar nesten gezocht en er wordt pas gemaaid nadat het broedseizoen is afgelopen. Jaarlijks wordt het reservaat geïnventariseerd op het voorkomen van broedvogels volgens het 'broedvogel monitoringsprogramma' (BMP) van SOVON.

Kaartje ligging weidevogelreservaat SBB

grafiek 5; aantal territoria reservaat SBB

Uit grafiek 5 blijkt dat het aantal territoria van de grutto nog steeds toeneemt en die van de kievit dit jaar een daling laat zien. De aantallen territoria van de tureluur en de wulp blijven ongeveer gelijk. De hoop bestaat dat het reservaat een positief effect heeft op het in stand houden van de weidevogelpopulatie op de omliggende reguliere percelen. In het reservaat werden relatief weinig gruttoparen met kuikens aangetroffen in verhouding tot het aantal broedterritoria. Dit is mogelijk een gevolg van predatie.

Samenvatting en conclusies

- 2022 was een goed weidevogeljaar. Er zijn 469 nesten gevonden.
- Het aantal gevonden nesten (periode 2018-2022) van de kievit en tureluur neemt nog steeds toe, die van de grutto en wulp neemt af en die van de scholekster blijft ongeveer gelijk.
- Het is zorgelijk dat het aantal nesten van de wulp, het boegbeeld van het Staphorsterveld, blijft teruglopen.
- Nesten in beheergebieden zijn buiten beschouwing gelaten. In beheergebieden wordt niet gezocht.
- Het gemiddelde uitkomst % van alle weidevogels is 57,8% en varieert van 42,4% (scholekster) tot 83,9% (tureluur)
- Het gemiddelde predatie % van alle weidevogels is 34,0% en varieert van 13,3% (grutto) tot 51,5% (scholekster).
- De vos wordt aangemerkt als de belangrijkste predator, en was vooral actief ten zuiden van de Stadsweg. De rol van de steenmarter als predator lijkt gering.
- Het rasteren van Wulpennesten blijft effectief. Van de gerasterde nesten is 70% uitgekomen, die van de niet gerasterde nesten 40,0%
- De BTS van de grutto is voldoende, die van de wulp in de Zuideindigerslag te laag om de soort in stand te houden